

MÚSICA AL CASTELL DE DÉNIA

1992-2006 – XV anys

Toni Torregrossa

ARXIU FESTIVAL DÉNIA

*Ètnika actuant
en l'edició 2005.*

57

TROBADES I FESTIVALS

No tots els festivals valencians dedicats a aquest gènere poden dir que han complit les quinze edicions. De fet, si exceptuem el festival d'havaneres de Torrevella, que òbviament no es podria classificar com a trobada folk, Dénia ja n'és el que més anys d'història ha generat, d'entre els festivals valencians dedicats a les músiques del món.

Els inicis de la mostra, curiosament, barrejaven la música clàssica i el folk en la seua programació. Per a la direcció del nou festival –amb Maribel Font al front del Departament de Cultura– era, a més, un repte endevinar si la gent pujaria en ple agost aquella pertinaç costera que hi ha des de la vila fins a l'esplanada del Governador, cobrant-los a més l'entrada al recinte. Clar, que la panoràmica del Montgó, les Planes, el port i la mar, amb aquell cel quasi morat que els abraça, paga de sobres els esforços indígenes i turistes que s'hi congreguen. I reunida la màgia suficient en aquella primera edició en

què Primera Nota i Urbàlia Rurana férem desplegament de totes les habilitats possibles –cançons i tonades ètniques, músiques festives i ball folk per a rematar–, va ser fàcil preveure que aquell paratge i aquell ambient de vacances s'avenia bé amb la música popular i tradicional. La segona edició, el 1993, ja es va omplir de grups de renom: Argia, de Sardenya; Salpicao, de València; La Ciapa Rusa, del Piemont; Perlimpinpin Folc, de Gascunya; Muluk el Hwa, de Marràqueix, i La Vella Banda, de les rodalies de l'Horta de València. El model de concert-ball del Tradicionàrius també es va instal·lar en aquesta edició. Allà mateix és on va quedar patent que el folk havia iniciat un període de renovació i superava els complexos de falta de modernitat per ocupar un espai i estil propis que encara no han deixat d'escampar-se. Sorprenia també l'extraordinària destresa musical d'algunes formacions que mai no renunciaven a la seua denominació d'origen. Nogensmenys, algunes

bandes com Perlimpinpin o La Ciapa ja havien fet la quinzena i les Amèriques abans d'arribar com a perfectes desconegudes per al gran públic al castell de Dénia.

Però el repte més sever per a un festival és el de mantenir un nivell de qualitat i gaudi i de risc alhora, sense caure en la desproporció pressupostària. El grups de l'àmbit lingüístic català i de l'entorn del Tradicionàrius (Primera Nota, Urbàlia Rurana, Bitayna, Música Nostra, Cobla de Tres Quartans de Reus, Orquestina del Fabirol, Les Violines, etc.) han estat l'amalgama principal de les primeres mostres al castell. Després va haver-hi certa afecció per l'exotisme africà (Ayub Ogada, Nass Marrakech...) i després es va donar cabuda quasi cada any al flamenc. Aquest estil, tot i la seua implantació «mundial» no va arribar al castell de Dénia fins l'any 1998, i això fou de la mà d'una promesa com Miguel Poveda, que obriria camí a Ginesa Ortega, Rafael Giménez *El Falo* o Chano Lobato. Al-

JORDI SEBASTIÀ

Actuació de Dòna Bèla.

tres apostes del festival han deixat bones remors, com Aksak per les músiques de l'Est, Dervish per la música irlandesa, que no cèltica, o Carmen París pel vessant més evolucionat de la cançó amb arrels. No hi han faltat grups valencians que feren d'amfitrions a la resta (a més dels ja anomenats: Al Tall, la Beniterrània, Miquel Gil, els Sonadors de la Guaita, l'Ham de Foc, Dolç Tab Jazz Project...) ni les clàssiques colles grans de dolçaina i tabal, les quals han aterrat en l'extraradi del festival (la plaça del Consell) amb les Jornades d'Instrumentes Populars. Ni tampoc han deixat de vindre figures consagrades com Eliseo Parra, Oskorri, La Musgaña, Manuel Luna, Radio Tarifa, Tendachënt, Mercedes Peón o els Taraf de Haïdouks.

Des de l'any 2003, la mostra ha utilitzat un motiu central per a cada edició per tal que el públic tan divers puga distingir les essències que en la tradició són moltes i molt divergents. Així, es va voler que l'edició dedicada a la dona en la música tradicional arreglaria un ventall amplíssim: des de la música de tradició oral (Corraleras de Lebrija i Esma Redzepova) fins a la modernitat (Mercedes Peón o Carmen París). Després ens féu mirar els contrastos o les coincidències entre el Nord i el Sud (Dòna Bèla, és Occitània i és Piemont alpi, nord i sud en una mateixa regió lingüística), i després cap a les terres envoltades de mar, les illes, amb músiques sorprenents per a territoris tan amagats en l'aigua: Etnika ens

explicava els seus fantasmes de Malta i ens convidava a situar-la sobre el mapa; Franca Masu, de l'Alguer, ens brindava un bocí de la nostra llengua emportada pels vents fins on fa no massa anys ni sabíem que existia; i Miquela Lladó de Música Nostra ens cantava que vint *menos* cinc són quinze, els quinze anys que se celebren enguany a Dénia amb la festa que començarà al port amb la desfilada de percussions de la Banda del Surdo, i seguirà amb la vespra i la festa de la Romàntica del Saladar i Urbàlia Rurana, i més festes amb El Pont d'Arcalís i Ariondassa, Bratsch, el Ballet Flamenco de José Porcel, La Clandestina, Tazajo Tamboo, Eliseo Parra i la revetlla final d'El Santi no ve.

TALLER DE LUTHERIA

SERGI MARTÍ

Especialistes en instruments d'arc

Restauració

Servei de recollida

Venda d'instruments d'estudi

Instruments antics d'alta qualitat

Prior Morera, 4 baix esquerra · 46600 Alzira · València - Spain
 Tel-Fax: 96 241 90 99 · www.taller-lutheria.com · e-mail: taller-lutheria@ctv.es
 C. Penyagolosa, 7, baix 46006 València